

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 28. De nonnullis Religiosis omnibus, vltra essentialia vota incumbunt
obseruanda,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

CAPVT XXVIII

De nonnullis quæ Religiosis omnibus, ultra essentialia vota, incumbunt obseruanda.

S V M M A R I V M.

- 403 Obligatio Religiosi ad clausuram.
 404 Prohibitio Religiosi facta sub excommunicatione, temere dimittendi habitum sui ordinis, & pariter facta doctoribus, eos dimisso habitu retinentibus & docentibus leges aut medicinam.
 405 Quomodo intelligenda sit illa dimissio habitus, & quatenus censeri debet temeraria.
 406 Quomodo accipienda sit prohibitio facta Religiosis, eundi ad studia sine licentia Superioris, & consilio totius, aut maioris partis conuentus: & que concurrere debeant ad incurrendam excommunicationem, ipsos docentium leges, vel physicam non gestantes suum habitum.
 407 Venatio antiquo iure communi prohibita Religiosis.
 408 Excommunicatio lata in Religiosis vsurpantes sibi auctoritatem administrandi Eucharistiam, aliaque nonnulla agendi.
 409 Ea ad omnes Religiosos extenditur.
 410 Actiones ob quas eadem imponitur, cum declaratione ipsarum.
 411 Modi varii quibus potest Religiosus à tali censura excusari.

PRÆTER ea, quæ ex Concil. Tridentino habentur, multa veteri iure canonico Religiosis omnibus incumbunt; siue vt imperata, siue vt prohibita: sed sufficere artigisse præcipua, quæ publice expositum confessionibus audiendis ignorare, minime conuenit.

Primum est, quemlibet Religiosum obligari ad clausuram per cap. Placuit, 16. q. 1. Constat vero talis clausura in eo, vt nullus regularis cuiusvis ordinis, septa constituta, seu limites ad eam seruandam determinatos exeat sine Superioris sui licentia: imo neque cum ea, nisi iusta vtilitas aut necessitas eam dari suadeat. Qua de re late Nauarr. in comment. 4. de regularibus num. 29. & aliquot sequentibus: vbi postquam docuit obligationem ipsam regularium ad clausuram tantum esse de iure humano, tangit duo documenta, quæ faciunt ad rationem specialem nobis propositam iudicandi de peccatis, & aliquot corollaria deducit apud ipsum videnda.

Prius autem documentum consistit in eo, quod ipse habet num. 34. iure communi omnem regularem quantumlibet simplicem, posse exire de licentia Superioris sui, non solum Generalis, aut Prouincialis, sed etiam inferioris immediati. De licentia, inquam, non tantum expressa, sed etiam tacita: & non tantum specialiter ac in individuo, sed etiam generaliter data: dummodo ea detur iusta necessitate vel vtilitate exigente. Posterius documentum consistit in eo quod subiungit in seq. num. 35. Peccatum quod violatione clausuræ contra ius commune committitur egrediendo sine licentia; aut cum ea quidem, sed data sine iusta causa, esse genere suo tantummodo veniale; fieri autem mortale scandalo interueniente, aut notabili detrimento monasterij, aut districta prohibitione Superioris, siue viua voce, siue per regulam. Item que fit ex contemptu Superioris in tali violatione procederetur. Ratio est: quia si hæc absint, abesse quoque censetur grauis iniuria, ex qua ratio peccati mortalis iudicatur.

Secundum eius generis quod quilibet Religiosus prohibeatur sub pena excommunicationis, habitum suæ religionis dimittere temere, simulque prohibeantur accedere ad quæuis studia literarum, nisi à suo Prælate cum consilio sui conuentus vel maioris partis eiusdem, sibi eundi ad studium licentia primitus sit concessa. Ita habetur ex cap. Vt periculosa, tit. Ne clerici vel monachi in sexto: vbi eadem quoque pena imponitur doctoribus seu magistris, qui Religiosos, habitu suo dimisso, leges vel physicam seu medicinam audientes, scienter docere, aut in scholis suis præsumpserint retinere. De hacre agentes tum Theologos, tum Sümularios, tum alios refert Georgius Sayrus in thesauro casuum conscientiarum tomo 1. lib. 3. cap. 35. nu. 5. Inter cæteros late Sylu. in verbo Excommu-

nicatio nono, nu. 51. & tribus sequentibus. Nauarr. in Enchir. cap. 27. n. 131. & tribus sequentibus, ac Suarez eam plenius ceteris persequens, tomo 5. in 3. partem D. Thomæ, disput. 23. sect. 4. Excommunicatione 14.

Pro intelligentia autem notanda sunt sequentia. Primum est, dimissionem habitus hoc loco censeri, non quamcumque illius depositionem, sed quæ fiat cum illius mutatione in alium habitum ad se occultandum: aut quia lubet non in suo, sed in alieno habitu incedere. Ad quod facit ratio prohibitionis, quæ redditur in memorato cap. Ea enim est, ne Religiosi ipsi vagentur inuerecunde non agniti per habitum proprium. Facit etiam quod Suarez ibid. habet nu. 28. prohibitionem pœnalem in eod. cap. factam, non habere locum in Religioso, qui aliquam tantum partem habitus sui ordinis dimittit, si per eam quam retinet satis cognosci possit ab aliis, quod sit Religiosus talis ordinis. Ex tali enim dimissione, non habet occasionem euagandi. Facit item, quod idem in præced. num. 27. habet & cæteri communiter notant: nec locum habere in Religioso qui habitum exiit ad breue tempus: non quidem animo dimittendi, sed faciendi aliquid commodius, etiam si id sit peccatum, eo quod forte transgrediatur in eo aliquam specialem regulam suam, aut det scandalum, aut peruersum finem sibi præstituar, vt exempli gratia, voluptuosius fornicari: quod in exemplum adfert Nauarr. in cit. nu. 131. Addit vero idem Suarez in seq. nu. 30. prohibitionem propositam extendi ad eum etiam, qui habitum dimisit intentione vagandi breui tantum tempore; præsertim cum in tali re ius quoad tempus nihil distinguar: & dimissio non minus possit complete fieri breui tempore, quam longo.

Secundum notandum, est temerariam habitus dimissionem dici, quoties ipsa fit sine rationabili causa vera, vel apparente: ideoque propositam prohibitionem non extendi ad Religiosum, qui metu mortis aut alterius grauis mali, aut compellente alia, siue sua siue aliena, magna necessitate, habitum dimittit. Imo ne si quidem absit iusta causa dimittendi, illi tamen appareat adesse: vt accidere potest metuloso, aut in rebus agendis parum versato, aut parum considerato. Ratio est: quia nec talis temere agit, sed tantum timide, vel imprudenter.

Tertium est, ex communi sententia teste Nauarro in fine citati numeri 131. non excusari in hac re, cum qui habitum sui ordinis dimittit, vt immediate induat alium alterius ordinis. Ratio est, quod in proposito cap. Vt periculosa, non dicatur absolute qui habitum religionis (vt censeri possit non contrauenire is, qui retento habitu religiosum mutat) sed determinate, qui habitum suæ religionis.

Quartum est, quod plenius Suarez num. 34. tractat, non extendi propositam constitutionem pœnalem ad Religiosum, gestantem quidem suum habitum, sed illum occultantem: quoniam reuera non dimittit. Peccat tamen id factens absque iusta causa, vt patet ex Concil. Trid. sess. 25. De regularibus cap. 19. in fine.

De aliis spectantibus ad eamdem constitutionem consuli poterunt memorati auctores, præsertim Suarez à nu. 35. Contenti erimus duo attingere; quorum prius est illud, quod post Caiet. idem ibidem habet de prohibito accessu Religiosi ad studia sine licentia Prælati, & consilio maioris partis conuentus; intelligendum esse de eo, qui abfuerit ad habitandum extra claustrum propter studium. Nam ad modum ordinarium eundi ad scholas habitando in proprio conuentu; vel in alio quidem, sed eiusdem ordinis, non est necessarium vt licentia Prælati detur cum consilio maioris partis Capituli. Et ratio esse potest, quod tunc cesset causa ob quam limitetur in his Prælati potestas: nimirum vt frenetur Religiosorum animus pronus ad habitandum extra sua claustra: præsertim iuniorum: quales ordinarie sunt qui ad studia mittuntur: maior enim difficultas obtinendi licentiam, quæ ex consilio nascitur, non parum obstitit tali propensione.

Posterius est, ad hoc vt magistri seu doctores legum vel medicinae, qui præsumunt in suis scholis retinere Religiosos qui habitu dimisso illis disciplinis vacant, incurrant in excommunicationem in ipsos per memoratum cap. latam, qua-

quatuor concurrere debere. Primum est, ut auditor ipso-
rum sit Religiosus. Secundum, ut audiat leges aut medici-
nam docentes. Tertium, ut id faciat sine habitu sui ordi-
nis. Quartum, ut doctores ipsi seu magistri tales eum do-
cere vel retinere præsumant: probe videlicet scientes, se
in eo iuxta prohibitionem Superioris contravenire. De qui-
bus vide in seq. lib. 20. num. 52.

407. Tertium, quod ex iure communi servari debet ab om-
nibus Religiosis, habetur in cap. 2. De clerico venatore,
his verbis. Omnibus feruis Dei, venationes & syluaticas
fatigationes cum canibus & accipitre, aut falcone habere
interdicimus. Itemque illis in Clement. 1. De statu Mo-
nachorum §. Porro à venationibus & aucupationibus,
omnes semper abstineant: nec interesse eis, autantes vel
canes venaticos per se vel alios tenere præsumant, nec à
familiaribus secum morantibus tenere permittant: nisi
falsus, viuaria, vel garenas proprias, vel ius venandi in aliis
haberent: in quibus cuniculi vel feræ aliæ forsan essent:
quo casu hoc eis permittitur: dum tamen intra monaste-
rium seu domos quas inhabitant, aut eorum clausuras,
venaticos canes non teneant, nec venationi præsentiam
exhibeant personalem.

408. Quartum eiusdem generis habetur ex Clement. 1. De
privilegiis: in qua Religiosis sub excommunicatione re-
seruata Papæ prohibentur sex actiones, quarum tres ver-
santur circa tria sacramenta. Extremam vñtionem, Eu-
charistiam, & Matrimonium: quorum duo priora mini-
strare, & tertium solemnizare sine parochialis Presbyteri
licentia prohibentur. Tres vero alia versantur in absolu-
tione: vna quidem, excommunicatorum à canone, altera
vero excommunicatorum à sententiis per statuta syno-
dalia aut provincialia promulgatis: & reliqua in absolu-
tione à pœna, ut dicitur, & à culpa. Huius explicationem
post D. Antonium tertia part. tit. 24. cap. 54. habent in
verbo Excommunicatio Summularij, ut Angelus in 5. ca-
su 12. Syluester in 7. nu. 30. Tabiena in quinto, casu 11. Caiet.
in cap. 64. Nauar. in Enchir. cap. 27. nu. 101. & 102. & post
eos, aliquotque alios Suarez tomo 5. in tertiam partem D.
Thomæ disput. 22. sect. 4. Primo autem considerandæ sunt
personæ, in quas talis excommunicatio profertur: secun-
do, actiones propter quas incurritur; & tertio modi qui-
bus contingit ab ea excusari Religiosos.

409. Ac quoad personas, profertur generaliter in Religio-
sis: ideoque in omnes, etiam exemptos, qui vota calita-
tis, paupertatis & obedientiæ emiserunt in religione ap-
probata. Omnibus enim talibus Religiosi nomen conue-
nit proprie; imò & solis, quandoquidem approbatio est
de substantia religionis, iuxta cap. Vnicum, De voto in
sexto. Quod autem de nouitiis religionis approbata du-
bitatur, an huic censuræ & ipsi subiciantur, relinquimus
videndum apud Suarezium loco citato, num. 3. Notan-
dum est tantum, quidquid sit in speculatione, idem in praxi
esse à nouitio seruandum is, quod ab aliis: cum respectu
eorum, perinde ac aliorum, nasci possit parochialium pres-
byterorum offensio, ad quam tollendam facta est propo-
sita constitutio.

410. Quoad actiones vero, notandum est de administratio-
ne Eucharistiæ & Extremæ vñtionis: cum prohibeatur
in ordine ad Clericos & laicos; nec in odiosis Religiosi
comprehendatur nomine Clericorum ex Panorm. ad rubricam
De vita & honest. cleric. ob administrata Religio-
so à Religiosis illa sacramenta, non incurri talem excom-
municationem, prout Caiet. & Nauar. locis citatis no-
tant. Et ratio est; quod nihil inde præiudicaret parochia-
libus presbyteris, in quorum fauorem est facta Religiosis
prohibitio. De solemnizatione vero matrimonij notandum
est, eo nomine significari sacerdotalem benedictionem,
quæ sponsi post matrimonium rite contractum percipiunt.

De absolutione autem excommunicatorum à cano-
ne, notandum est eam esse restringendam ad excommu-
nicationem maiorem (quædoquidem nomen excommu-
nicationis, cum absolute dicitur, de maiori accipitur, iux-
ta cap. penult. De sentent. excomm.) quæ lata à Summo
Pontifice, vel ab vniuersali Concilio pro tota Ecclesia, sta-
tuto perpetuo, canon aut nonaustice dicitur.

De absolutione porro excommunicatorum, à senten-
tiis per statuta synodalia aut provincialia, promulgatis:
notandum est difficultatem esse, an nomen sententiæ ac-
cipiendum sit in lata significatione, qua cum excommu-
nicatione comprehendit suspensionem & interdictum:
an vero in stricta, qua solam excommunicationem signi-
ficat. Ac in vtramque partem auctores Syluester refert in
verbo Excommuni. 7. n. 38. & assentitur iis qui strictè ac-
cipiendum censent; & post eum Suarez in eadem sect. 4. n.
16. ac merito: quia particula, *vel à sententiis*, quatenus dis-
iunctiue coniungitur cum præcedente, à canone, ostendit
ex vtraque ea fieri vnam integram determinationem dis-
iunctiuam circa absolutionem excommunicati, de quo
expresse est ibi sermo, cum dicitur, *aut quemquam excom-
municatum à canone: & nonnullis per parochialium interdic-
tis, additur; vel à sententiis, &c.* Accedit quod ea interpre-
tatio minor sit, ideoque tenenda in materia penali. Neq;
ratio datur cur istiusmodi prohibitio generalior sit in sta-
tutis particularibus, quam in generalibus.

De absolutione denique à pœna, & à culpa notandum
est, quod in seq. num. 19. Suarez habet ex Sylu. per eam intelli-
gi concessionem plenariæ indulgentiæ; quam Religiosi,
aduersus quos excommunicatio propolita fertur, voca-
bant absolutionem à pœna, & à culpa absoluerunt, prout fa-
ctis verba illa in eadem Clement. 1. ut *verbo eorum vramur*,
à pœna & à culpa: *absoluerunt quemquam præsumptis.*

Quoad modos deum quibus Religiosus excusari po-
test à censura propolita; notandum est varios esse. Primus
est, bona fides, qua quis crederet, se ex privilegio, aut ali-
de sufficientem auctoritatem habere: vel existimaret Pa-
rochum rariū habiturum, neq; ageraturum, si aliquam
ex antedictis actionibus ad suū Parochiale officium spe-
ctantibus, exercuerit. Nam talis non censetur præsum-
plisse, prout exigitur ad incurrandam eandem censu-
ram.

Secundus est (in textu expressus) per licentiam Presby-
teri parochialis: quo nomine comprehenduntur præter
Parochum, tum eiusdem presbyteri Episcopus, qui iuris-
dictionem habet vniuersalem: tum Vicarius seu is cui
presbyter ipse parochialis, iurisdictionem suam delegaue-
rit. Nomen autem illud presbyteri non obstat quin Pa-
rochus nondum Sacerdos possit eam licentiam dare: quo-
niam eanon est actus ordinis sed iurisdictionis. Cur au-
tem Pontifex vsus sit illa paraphrasi, *presbyteri parochialis*,
ad significandum Parochum: ratio esse potuit, quod Pa-
rochus ordinari sit & debeat esse Presbyter. Quomodo
autem accipiendum sit, quod ex textu constitutionis ha-
betur, licentiam hanc specialem esse debere, tractat Sua-
rez in eadem sect. 4. ac tandem tenet sic accipi posse, ut ad
id sufficiat exprimi sacramenti actum exequendum, et-
iamsi ex parte personarum licentia sit generalis: ut si Pa-
rochus dicat parochialis, Concedo omnibus vobis Eu-
charistiam suscipere à Religiosis Cisterciensibus. Qualem
licentiam si quis se habere dixerit, potest Religiosus ei cre-
dere: cum ex cap. Sanctus, 1. questione 7. nemo præsumendus sit in memor suæ salutis.

Tertius modus, est beneficium iuris: Religiosi enim
potestatem habentes eadem cum Parochis absoluendi à
mortalibus (ut habent Dominicani & Franciscani iuxta
textum in Clement. Dudum De sepulturis §. Per huius-
modi) possunt absolueri excommunicatum excommu-
nicatione à iure non reseruata, ex cap. Nuper De senten-
tiam, excommunicationis, secundum verioem opinionem.
De qua videnda sunt dicta in præced. libro nono cap. 1.
sect. 5.

Quartus est, per privilegium Sedis Apostolicæ: quale
est quod refert Nauar. in Enchir. cap. 21. num. 52. à Leo-
ne 10. concessum cuilibet Sacerdoti ordinis Minorum:
ut quouis die, sacrosanctum Domini corpus possit secu-
laribus ministrare, excepto solo die Paschatis; & conse-
quenter Dominicantis, & reliquis omnibus qui illius ordi-
nis privilegio videntur: vbi etiam mentionem addit
de tali privilegio concessio Societatis nostræ Sacerdoti-
bus.

Quintus modus est, ex vi officij. Si enim Religiosus habeat beneficium curatum, non impeditur hac constitutione...

alicuius momenti viget, vel ad Romanum Pontificem difficilis est aditus, prout habet idem Azor. Qui adde ex Sylu. in verbo Religio 4. quaest. 2. debere interuenire...

Causa vero iusta, quae praeter auctoritatem Superioris requiritur ad eundem transitum licitum, est prima, si disciplina sit disciplina in religione strictiore...

CAPITULUM XXIX.

De religionem egressis.

SUMMARIUM.

- 412. Transitus a religione laxiori ad arctiorem licitus.
413. Quatenus licitus sit transitus ad eque aut magis laxam.
414. Quae religio censenda arctior.
415. Documentum de iis qui a religione dimittuntur.
416. Distinctio inter electum, fugitivum, & apostatam.
417. Electus ad religionem reuocatus tenetur redire, non tenetur autem transire ad alium ordinem.
418. Tenetur absolute ad observationem castitatis: ad observationem vero obedientiae religiose tantum tenetur animi proposito, si contingat ipsum reuocari.
419. Quo habitu viri habeat.
420. Quatenus tenetur ad observationem paupertatis, & cui acquirit ea quae non fuerint sibi necessaria.

I sunt in quintuplici differentia. Quidam enim egressi sunt animo transiendi ad aliam religionem, quidam sunt dimissi, quidam eieci, quidam fugitiui, & quidam Apostatae...

Primum est, transitum a religione laxiori ad arctiorem licitum esse de iure communi. Pro quo est textus satis expressus in cap. Sane, De regularibus, & expressi limitus in cap. Licet, eodem titulo. Ex quo praeter approbationem...

Secundum est, transitum ab vna religione ad aliam aequae laxam aut laxiorem, licitum esse posse interueniente Superioris dispensatione, & iusta causa. Hoc certi iuris esse, & ab omnibus concedi notat Azor canonistis pro eo...

Is autem Superior est Episcopus si monasterium transfertis sub eo sit: si sit exemptum a iurisdictione Episcopi, est eiusdem Praelatus: qui habens auctoritatem quasi Episcopalem, potest eam facultatem dare, quando periculum...

Religionem arctiorem censeri, quae est arctioris obseruantiae, ita vt in ea possit quis tutius & melius salutem suam operari. Ad quod facit, quod possit ex memorato cap. Licet & Quia tamen, satis intelligi, transitum illum ad arctiorem, concessum esse ob tutiorem vitam agendam rationem...

Debet autem Confessarius talem transitum meditantem, si esse offerat, monere in eodem cap. Licet, & Quocirca, significari esse a temeritate & sinistra intentione cauedum: atque ad intentionem melioris vitae, addendam maturam deliberationem, & sapientum consilium. Talem transitum, nisi illum eononellet necessitas aut vilitas notabilis, non esse laudabilem, iuxta D. Thomam 2. 2. q. 189. art. 8. tum quia ex eo plerumque scandalizantur qui relinquuntur...

Tertium documentum est: Ex iis qui a religione dimittuntur, quosdam non dum esse religioni adstrictos, vt Notarios, qui tempore probationis inuenti inepti dimittuntur: talesque manent liberi, praesertim cum egredi postum fuerit in ipsorum arbitrio prout habitum est in praeced. cap. 2. propositione vltima. Quosdam vero adstrictos quidem esse religioni in qua emittunt vota, sed religionem non esse ipsi adstrictam (etiamsi vere sint Religiosi) eo quod talia vota ipsorum simplicia sunt, non autem solemnia neque professio, per quam reciproce, & Religiosus obligatus sit religioni ad manendum, perseverandumque in ea; & vicissim religio sit obligata ad eum retinendum, ac tractandum tanquam filium, nisi se reddat ei noxium. Quae cum ita sint, possunt tales dimitti, quando adfuerint iustae causae: quales censentur haec quod volunt corrigi, & emendari, aut quod etiam commiserint ratione cuius religioni timeant infamia, aut quod impedimentum habuerint, cum quo tanquam essentiali, valdeque graui in ea religione, non fuissent admitti, si illud detexissent. Quae de re patet plenius Leon. Lessius in seq. dubit. 14. quem videat qui volet. Contenti esse possumus addere quod ille in num. 107. tangit. Cum vota praedicta sic fiant vt eorum emissionem Religiosus obligetur ordini in quo fiunt, non autem ordo ipsi: ea tunc includere conditionem hanc: Si ordo me retinere voluerit. Unde potest deduci, quod per dimissionem quae idem ordo recusat omnino talem retinere, de eo in conscientia posse indiesse, vt de relicto in sua libertate: etiamsi non vacet crimine, si per se eidem dimissioni occasionem dederit.

Quartum documentum est: Electus a fugitiuo & apostata distingui, quod electus recedat compulsus a Superioribus, bonum commune procurantibus: mandando executioni illud quod in cap. Rescindenda 24. quaest. 3. habetur ex D. Hieronymo. Rescindenda sunt putridae carnes, & scabiosa ouis a caulis repellenda, ne tota domus, massa...

414.

415.

416.